

Novi modeli upravljanja trgovačkim društvima

Zagreb, prosinac 2023.

American Chamber of Commerce in Croatia *Američka gospodarska komora u Hrvatskoj*

Sadržaj

Uvod	3
Uvođenje izbornog sustava upravljanja u društva s ograničenom odgovornošću	3
Uvođenje sustava sukcesivnog upisa korištenja opcija na poslovne udjele (prijenosa udjela) u sudski registar	5
Prijedlog potrebnih zakonskih izmjena Zakon o trgovačkim društvima (ZTD)	8
Omogućavanje izbora modela upravljanja putem osnivačkog akta društva	9
Olakšavanje prijenosa poslovnih udjela zaposlenicima	9
Nova pravila obveznog imenovanja predstavnika radnika u nadzorni/upravni odbor trgovačkih društava i drugih poslodavaca	18
Ostale potrebne zakonske izmjene	18

Uvod

S obzirom na razvoj poduzetništva u Hrvatskoj, rast broja i veličine startup-ova osnovanih u RH, te potrebu prilagodbe globalnim tokovima poslovanja, dolazi do potrebe unaprjeđenja određenih koncepata strukturiranja trgovačkih društava u RH (osobito d.o.o.) radi lakšeg privlačenja investicija u lokalne kompanije manje i srednje veličine.

S tim ciljem, odabrali smo dva relevantna poglavlja zakona čije izmjene bi najbolje odrazile promjene koje se događaju u poduzetništvu u posljednjih par desetljeća. Prvo je pitanje organizacije upravljanja društvom tj. mogućnost fleksibilnog izbora organizacije upravljačkih organa društva, na način na koji je to već uvedeno za dionička društva. Drugo je pitanje usklađenja procedura stjecanja udjela i opcijskih udjela od strane zaposlenika u d.o.o., odnosno prijedlog pojednostavljenja tih procedura i smanjenja njihovih troškova, kao i uvođenja nove kategorije poslovnih udjela koji bi izričito bili namijenjeni upravo tome da se dodjeljuju zaposlenicima.

Preporuke o unaprjeđenju ZTD i ZSR usklađene su s već objavljenim preporukama o fleksibilnijem i povoljnijem režimu oporezivanja opcijskih udjela u d.o.o.

Uvođenje izbornog sustava upravljanja u društva s ograničenom odgovornošću

Od 2008. godine, u Hrvatskoj osnivači odnosno dioničari dioničkih društava imaju mogućnost izbora između dva sustava organa upravljanja – onaj „uobičajeni“ kod nas odnosno dualistički (Uprava i nadzorni odbor), te monistički (Upravni odbor, uz izvršne direktore) koji je standard u Anglo-saksonskim zemljama i nekim zemljama kontinentalne Europe.

Iako se ta mogućnost izbora nikada nije pokazala problematičnom, ona isto tako nije niti zaživjela u pravom smislu. Razlog tome je vrlo jednostavan: u Hrvatskoj postoji tek par tisuća dioničkih društava, i od toga je velika većina u tom obliku još iz vremena pretvorbe i privatizacije društvenih poduzeća (tj. iz nekadašnjih oblika pretvorena su u d.d.). S obzirom na vrlo nefleksibilnu regulativu koja se odnosi na dionička društva, taj oblik trgovačkog društva u Hrvatskoj je iznimka i u pravilu se koristi kada je neko novonastalo društvo spremno za uvrštenje dionica na burzi.

Za razliku od toga, u Hrvatskoj je registrirano gotovo 180.000 društava s ograničenom odgovornošću, od čega je aktivno i posluje 60% odnosno 105.000 (podaci: DZS, 31. ožujak 2023.). Gotovo 100% tehnoloških *startup-ova* i hrvatskih

društava-kćeri stranih kompanija sa sjedištem u Republici Hrvatskoj su društva s ograničenom odgovornošću. To je dosta relevantno za naznačiti jer upravo u te dvije vrste poslovnih subjekata leže razlozi ovog prijedloga.

Start-upovi u pravilu od samog osnivanja nadalje koriste metodu unutarnje organizacije upravljanja koja je svojstvena američkim *start-upovima* – dakle, u praksi imaju funkcije CEO (glavni izvršni direktor), CTO (glavni tehnički direktor), i sl., dok se za investitore planiraju mjesta u „Odboru“, dakle neizvršna mjesta, koja su ipak više od puke nadzorne funkcije koju nudi mjesto u nadzornom odboru (tj. od članova „Odbora“ se očekuje sudjelovanje u donošenju strateških odluka, te određene ovlasti u vođenju društva).

Istu upravljačku strukturu preferiraju i multinacionalne korporacije sa sjedištem u SAD-u, UK i većini anglosaksonskog svijeta, gdje se način odlučivanja i upravljanja na jednoj razini faktički (ali ne i pravno) prenosi i u pojedine kćeri po državama. Ako se nekoj od tih država u nekoj članici EU nudi mogućnost formiranja korporativnog upravljačkog sustava što sličnijeg „domaćem“, tada će se to svakako (uz ostale uvjete poslovanja) uzeti u obzir prilikom odabira sjedišta tog društva-kćeri.

Iako društva s ograničenom odgovornošću imaju podosta fleksibilnu legislativu i moguće je u nekim pitanjima upravljanja odrediti pravila koja nisu uređena zakonom, ipak su bitne ovlasti, kao i odgovornosti članova organa društva uređene zakonom, te u tom pogledu nije moguće drugačije uređivati pravila upravljanja. To je naročito važno kod odgovornosti za štetu – naime, neizvršni članovi upravnog odbora po hrvatskom zakonu odgovaraju za štetu počinjenu u obavljanju svoje funkcije pod uvjetima pod kojima za to odgovaraju članovi nadzornog odbora, a izvršni direktori/članovi upravnog odbora pod uvjetima koji vrijede za članove uprave u dualističkom sustavu.

Prijedlog je da se i za društva s ograničenom odgovornošću, kao što je to slučaj s dioničkim društvima dopusti osnivačima izbor između dva načina upravljanja – dualističkog (uprava i nadzorni odbor) i monističkog (upravni odbor koji se sastoji od izvršnih i neizvršnih direktora). Smatramo da ne postoji prepreka da se takvo uređenje u odgovarajućoj mjeri preslika iz pravila koja uređuju d.d., uz naravno izmjene koje će odražavati prirodu društva s ograničenom odgovornošću, kao npr. da se dopusti da društvo ima samo (glavnog izvršnog) direktora bez ostatka odbora pod istim uvjetima koji su propisani za obvezu formiranja nadzornog odbora u d.o.o.; da glavni izvršni direktor istovremeno može biti i predsjednik upravnog odbora; i sl. Time bi se za spomenute dvije kategorije poslovnih subjekata otvorila mogućnost ustroja u potpunosti u skladu s globalnim standardima poslovanja i omogućilo približavanje potencijalnim vanjskim institucionalnim investitorima (u slučaju startup-ova), odnosno bolja vertikalna korporativna integracija upravljanja (u slučaju društava-kćeri multinacionalnih kompanija).

Kako bi taj sustav do kraja ispunio svrhu, predlaže se i u Zakonu o radu blago redefinirati uvjete pod kojima radnici imaju svoje pravo na predstavnika u nadzornom (upravnom) odboru. Naime, d.o.o. nije u obvezi imati nadzorni odbor, a i vrlo često se radi o društvima koja imaju malen broj zaposlenih (ponekad i samo jednog, koji je istovremeno i član uprave/glavni izvršni direktor). Svejedno, i za takva društva je zakonom propisano da čim imaju nadzorni/upravni odbor, jedan član tog odbora mora biti predstavnik radnika. To ponekad dovodi do apsurdne situacije gdje jedini zaposlenik (ili njih par koji su istovremeno i članovi društva) mora posebno imenovati „svog“ predstavnika u nadzorni odbor (ili, još apsurdnije, u upravni odbor čiji je istovremeno član i vrlo često i predsjednik). Naravno, predstavnik radnika u nadzornom/upravnom odboru ima smisao i svrhu kada se radi o društvu s većim obujmom poslovanja i većim brojem zaposlenih. Stoga je prijedlog da se odredi da je obveza društva da dopusti imenovanje predstavnika radnika u nadzorni odbor/upravni odbor u onom trenutku kada društvo po važećim propisima postane obvezno imati nadzorni odbor.

Uvođenje sustava sukcesivnog upisa korištenja opcija na poslovne udjele (prijenosa udjela) u sudski registar

Uvođenjem poreznih promjena od 1. siječnja 2024. u pogledu izjednačavanja poreznog tretmana dodjele ili opcijske kupnje dionica i poslovnih udjela dodatno se pojačala potreba za reguliranjem mogućnosti dodjele ili opcijske kupnje poslovnih udjela u društvima s ograničenom odgovornošću s gledišta Zakona o trgovačkim društvima („ZTD“). Dodjela ili opcijska kupnja poslovnih udjela u Republici Hrvatskoj je i nadalje složena iz više razloga. Osim porezno-pravnih pitanja tu su i pravna pitanja upisa dodijeljenih poslovnih udjela odnosno upisa prijenosa poslovnih udjela u sudski registar na temelju iskorištenih opcija, osobito ako se radi o sukcesivnom stjecanju poslovnih udjela povezanom s lojalnošću prema poslodavcu (tzv. *vesting*).

Naime, prijenos i upis prijenosa dionica izdanih u nematerijaliziranom obliku je značajno jednostavniji nego prijenos i upis prijenosa poslovnih udjela u društvima s ograničenom odgovornošću. Za način prijenosa dionica izdanih u nematerijaliziranom obliku, Zakon o tržištu kapitala („ZTK“), kao relevantni propis koji uređuje nematerijalizirane vrijednosne papire, propisuje da se dionice u nematerijaliziranom obliku stječu pravnim poslom na temelju kojeg se upisuju na račun nematerijaliziranih vrijednosnih papira stjecatelja otvorenog kod SKDD-a. Pritom, ZTK nije propisao formu pravnog posla na temelju kojeg se stječu i upisuju dionice na računima otvorenima u SKDD-u, nego je navedeno prepušteno samom SKDD-u

kao voditelju registra računa dionica u nematerijaliziranom obliku za društva koja takve dionice imaju. Stoga, u praksi, prijenos dionica se vrši na temelju ugovora o prijenosu dionica koji se sastavlja u pisanom obliku i pri čemu potpis prenositelja dionica mora biti ovjeren kod javnog bilježnika.

S druge strane, za prijenos poslovnih udjela je u članku 412. ZTD-a propisan formalizam u pogledu dokumentacije (ugovor o prijenosu poslovnih udjela) koja mora biti u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrdi javni bilježnik (solemnizacija). Zbog opisanog formalizma, dodjela i prijenos poslovnih udjela na temelju dodjele ili iskorištene opcije je znatno otežan poslodavcima jer iziskuje znatne troškove i poteškoće.

Poslodavci u praksi imaju interes nagraditi svoje zaposlenike na način da im kroz određeno dugoročno razdoblje dodjele ili ponude mogućnost kupnje poslovnih udjela po unaprijed određenoj (diskontnoj) cijeni. U tom smislu, poslodavci se koriste principom *vestinga* kako bi zadržali i potom nagradili svoje vjerne zaposlenike. *Vesting* je princip u kojem zaposlenik stječe pravo na dodjelu ili preuzimanje poslovnih udjela pod uvjetom da je i dalje zaposlen, sve dok to zaposlenje ne prestane. Uobičajeno je da zaposlenik ima ugovoren određeni „paket“ udjela / dionica, ali ih stječe kroz određeno razdoblje (2-5 godina) u određenim vremenskim razmacima (mjesečno, kvartalno, itd.). Ugovor o tome se potpisuje jednom, a dodjela udjela nakon proteka perioda je u većini sustava automatska tj. od zaposlenika se ne traži dodatan angažman, niti trošak.

No, kako smo i naveli u uvodu, hrvatski propisi koji uređuju prijenos poslovnih udjela i nadalje poprilično ograničavaju brz i jednostavan prijenos poslovnih udjela. S obzirom na to da je za svaki prijenos poslovnog udjela potreban ugovor o prijenosu udjela u obliku javnobilježničkog akta ili privatne javnobilježničke isprave, u svakom pojedinom slučaju nastat će poprilični troškovi za stranke koje sudjeluju u prijenosu, odnosno za poslodavce budući da u velikoj većini slučajeva poslodavci (odnosno društva) su ti koji snose troškove prijenosa. Ako bi pod tim uvjetima poslodavac zaposleniku kvartalno dodjeljivao udjele, to bi značilo da bi poslodavac i zaposlenik morali sklopiti 16 zasebnih ugovora o prijenosu koji bi se svaki puta morali solemnizirati, te potom prijaviti u sudski registar zasebnom prijavom za upis na kojoj pak moraju biti ovjereni potpisi svih članova uprave i predsjednika nadzornog odbora (ako je formiran). Svaka takva radnja koštala bi poslodavca barem par stotina ili više eura po svakom zaposleniku, što je zaista značajan trošak ako se radi o većem broju zaposlenika koji koriste svoje pravo na udjele. Vrlo je vjerojatno da će poslodavci te troškove u nekom dijelu ugraditi i u cijenu udjela, što dovodi do smanjenja privlačnosti čitavog sustava dodjele udjela zaposlenicima. Tim više je bitno naglasiti da se ne radi o bitnoj promjeni u odnosu na treće osobe, jer one neće niti vidjeti promjenu prilikom uvida u web-stranice sudskom registra, već je promjena samo

„interne“ prirode odnosno naznačava se povećanje udjela pojedinog člana, odnosno smanjenje količine vlastitih udjela društva (poslodavca) kao prenositelja udjela.

Upravo zbog gore navedenih razloga, većina domaćih poslodavaca ESOP programe provodi na način da svojim zaposlenicima dodjeljuje ili nudi opcije poslovnih udjela u povezanim inozemnim društvima koja imaju sjedište u državama gdje je postupak prijenosa i izvršavanja opcija kupnje poslovnih udjela jednostavniji, brži i fleksibilniji. U tom smislu, predlažemo ugledati se na primjere uređenja ovakvih situacija u državama Europske unije kojima je ovakva jednostavnija regulacija omogućila brži i veći gospodarski rast. Tako primjerice Estonija i Litva, kao države s visokom ocjenom poreznih i pravnih mogućnosti za ESOP programe, imaju rješenja koja bi se na odgovarajući način mogla implementirati u hrvatski pravni sustav, a za koja vjerujemo da bi omogućila veća ulaganja i otvorenost prema investitorima.

Tako u Litvi, postoji mogućnost da društva izdaju zasebnu vrstu poslovnih udjela, odnosno radničke poslovne udjele. Takve udjele mogli bi steći samo zaposlenici društva (isključujući članove nadzornog odbora ili uprave društva), pri čemu bi se isti mogli prenositi isključivo na radnike ili na samog poslodavca, odnosno društvo. Ugovorom na temelju kojeg se stječu takvi udjeli mora se odrediti vremensko ograničenje tijekom kojeg je zabranjeno raspolaganje s takvim radničkim poslovnim udjelima, no ono ne može biti duže od tri godine. S druge strane, radi olakšavanja prijenosa poslovnih udjela, posljednjim izmjenama od ove godine, uvela se mogućnost za društva čiji je uplaćeni temeljni kapital minimalno 10.000 EUR da odlukom skupštine odluče kako za prijenos poslovnih udjela ne treba biti ispunjen formalni uvjet sklapanja ugovora pred javnim bilježnikom. Nakon što takvu odluku donesu svi članovi društva jednoglasno, poslovni udjeli navedenog društva se mogu prenositi bez ispunjenja formalnog uvjeta.

Imajući u vidu gore navedeno, cilj našeg prijedloga je da se poslodavcima u Hrvatskoj omogući nagrađivanje njihovih zaposlenika fleksibilnijim reguliranjem prijenosa takvih poslovnih udjela. U tom smislu, smatramo da bi se uvođenjem i posebnim reguliranjem novog instituta radničkih poslovnih udjela koje bi društvo izdavala isključivo za svrhe nagrađivanja njegovih zaposlenika uvelike olakšalo poslodavcima u Hrvatskoj da zadrže svoje radnike putem ovakvog načina nagrađivanja. Pritom, navedeni radnički poslovni udjeli kao takvi bi imali samo ekonomska prava, a ne i glasačka prava, pri čemu bi društva samostalno odlučivala o eventualnim ograničenjima u pogledu prijenosa takvih radničkih poslovnih udjela na treće osobe. Nadalje, društvima koja izdaju takve poslovne udjele bi se omogućilo da jednoglasnom odlukom skupštine odluče da se za upis takvih poslovnih udjela u sudski registar ne primjenjuju pravila iz članka 412. ZTD-a, nego da se prijenos takvih poslovnih udjela dopusti na temelju ugovora s potpisima ovjerenima od strane javnog bilježnika.

Alternativna opcija može biti i da ugovor o prijenosu takvih poslovnih udjela i dalje bude u formi iz članka 412. ZTD-a, ali da se ugovor u takvoj formi podnese samo jednom – pritom sadržavajući točan redoslijed i datume u kojima zaposlenik stječe pravo na novu količinu udjela – a da svaki daljnji prijenos udjela na tog radnika u okviru ESOP programa poslodavac može prijaviti samo brzom, neovjerenom prijavom (kao u slučaju promjene poslovne adrese unutar sjedišta), bez plaćanja pristojbe za upis ili uz plaćanje smanjene pristojbe. U toj sukcesivnoj prijavi poslodavac bi se pozvao na ugovor o prijenosu udjela dostavljen u inicijalnoj prijavi prijenosa radničkih poslovnih udjela zaposleniku, te samo naznačio promjenu u broju odnosno nominalnom iznosu udjela koji zaposlenik sada drži. Naravno, u slučaju da zaposlenik otuđi te udjele (dijelom ili u cijelosti), takvo otuđenje bi se moralo prijaviti „pravom“ prijavom za upis.

Time se ničime ne utječe na pravnu sigurnost (jer poslodavac svakom jednostavnom prijavom potvrđuje da je do prijenosa u okviru ESOP programa zaista i došlo), a smanjuju se troškovi za sve zainteresirane strane i ubrzava čitav postupak.

Naravno, u vezi s gore navedenim bi se trebalo na odgovarajući način i prilagoditi uređenje Zakona o sudskom registru, a s obzirom na uvođenje novog instituta radničkih poslovnih udjela. Navedena stavka bi također trebala biti vidljiva na Internet stranici sudskog registra. Ujedno, stojimo i na stajalištu da bi čitav postupak upisa članova društva u sudski registar bilo uputno izmjestiti u neki drugi upisnik, kao i da bi formu ugovora o prijenosu poslovnog udjela trebalo značajno pojednostavniti (ovjereni potpisi stranaka, odnosno korištenje kvalificiranog elektroničkog potpisa), te u svakom slučaju i to preporučamo razmotriti.

Prijedlog potrebnih zakonskih izmjena Zakon o trgovačkim društvima (ZTD)

S ciljem ostvarivanja navedenih prijedloga, potrebno je provesti određene izmjene i dopune postojećih zakona, prvenstveno Zakona o trgovačkim društvima, ali i Zakona o sudskom registru i Zakona o radu radi potpunije provedbe cjelokupnog modela.

Ovdje, radi lakšeg snalaženja i potpunije slike čitavog prijedloga, razrađujemo i nacrt izmjena i dopuna određenih članaka **Zakona o trgovačkim društvima** kojima bi se uspostavio novi model upravljanja društvima s ograničenom odgovornošću, te kojima bi se olakšalo daljnje postupanje i prijenosi udjela u slučaju dodjele i prijenosa poslovnih udjela zaposlenicima. Naravno, uz te izmjene potrebne su i druge kako bi se propisi u potpunosti uskladili i omogućili nesmetanu provedbu prijedloga.

Omogućavanje izbora modela upravljanja putem osnivačkog akta društva

S ciljem omogućavanja izbora modela upravljanja putem osnivačkog akta društva, AmCham predlaže **izmjenu i dopunu čl. 388. st. (1) t. 6. kako slijedi:**

„...odredbu o tome ima li društvo upravu ili izvršne direktore, te nadzorni odbor odnosno upravni odbor ukoliko ih mora imati ili želi imati, te ovisno o tome broju članova uprave i nadzornog odbora, odnosno upravnog odbora i izvršnih direktora.“.

Olakšavanje prijenosa poslovnih udjela zaposlenicima

S ciljem olakšavanja prijenosa poslovnih udjela zaposlenicima, AmCham predlaže **novi članak 409.a** kako slijedi:

Posebni udjeli bez prava glasa

Članak 409.a

(1) Društvo može, za potrebe dodjele poslovnih udjela zaposlenicima društva i zaposlenicima povezanih društava, izdati posebne udjele bez prava glasa. Društvo ih ne može izdati i preuzeti prilikom osnivanja. Ti udjeli se izdaju zasebno, te ih prilikom izdavanja isključivo preuzima društvo. Pri tom se temeljni kapital društva povećava iz sredstava društva izdavanjem novih poslovnih udjela, a ne primjenjuju se odredbe čl. 459. st. (1), (2), (5), (7) do (9), zakona. Ti udjeli mogu se izdati i ako je društvo iskazalo gubitak u posljednjim financijskim izvješćima ili ako ima nepokriveni gubitak iz prethodnih poslovnih godina. Odluku o povećanju temeljnog kapitala društva radi izdavanja posebnih udjela bez prava glasa donosi skupština većinom potrebnom za povećanje temeljnog kapitala društva. Društvo može na takav način izdati poslovne udjele do maksimalnog nominalnog iznosa od 25% temeljnog kapitala društva, nakon provedenog povećanja temeljnog kapitala. Ukoliko se temeljni kapital društva smanjuje nakon što su izdani posebni poslovni udjeli bez prava glasa, a tim smanjenjem bi došlo do toga da se posebni udjeli bez prava glasa odnose na više od 25% temeljnog kapitala društva nakon smanjenja, društvo mora istovremeno (i) smanjiti i povećati temeljni kapital kako bi se to spriječilo, ili (ii) prilikom smanjenja temeljnog kapitala smanjiti nominalne iznose posebnih udjela bez prava glasa kako bi se to spriječilo, ili (iii) prilikom smanjenja temeljnog kapitala povući onoliko posebnih udjela bez prava glasa koliko je potrebno kako bi se to spriječilo.

(2) Društvo prilikom izdavanja posebnih udjela bez prava glasa mora odrediti njihov broj, nominalne iznose, te prava koja ti posebni udjeli daju njihovim budućim stjecateljima. Društvo za te udjele mora formirati rezerve za vlastite udjele u visini nominalnih iznosa tih udjela.

(3) Društvo posebne udjele bez prava glasa može otuđiti isključivo sukladno uvjetima usvojenog plana dodjele posebnih udjela bez prava glasa. Stjecatelji posebnih udjela bez prava glasa mogu biti zaposlenici društva, te zaposlenici povezanih društava.

(4) Uvjeti pod kojima stjecatelji stječu posebne udjele bez prava glasa od društva utvrđuju se planom dodjele posebnih udjela bez prava glasa i ugovorom između društva i stjecatelja.

Predlažemo **novi stavak 4. čl. 412.** koji bi glasio:

(4) Iznimno od odredbe prethodnog stavka, skupština društva može odlukom, koja se donosi s najmanje devet desetina danih glasova, pod uvjetom da su na skupštini prisutni i sudjeluju u njenom radu članovi na čije se udjele odnosi najmanje pedeset posto temeljnog kapitala društva ili više ako je društvenim ugovorom propisan veći kvorum, donijeti odluku kojom se dopušta da se poslovni udjeli u društvu prenose ugovorom sklopljenim u pisanom obliku na kojem su potpisi prenositelja i stjecatelja ovjereni od strane javnog bilježnika. Pisani tekst takve odluke mora biti izrađen u formi javnobilježničkog zapisnika ili privatne isprave koju je potvrdio javni bilježnik. Odluka se mora dostaviti u zbirku isprava sudskog registra. Skupština istom većinom i sa istim kvorumom može u svakom trenutku ukinuti takvu odluku. Na valjanost ugovora kojim se preuzima obveza da će se prenijeti poslovni udio na odgovarajući se način primjenjuje odredba prethodnog stavka.

Predlažemo **novi stavak 5. čl. 412.** koji bi glasio:

(5) U svakom slučaju, čak i ako nije donesena odluka iz prethodnog stavka, ukoliko se posebni udjeli bez prava glasa prenose na temelju plana dodjele poslovnih udjela zaposlenicima i zaposlenicima povezanih društava, te ugovora društva i zaposlenika odnosno zaposlenika povezanog društva o dodjeli prava na udjele (opcijski udjeli), ugovor o prijenosu tih poslovnih udjela sa društva na stjecatelja valjan je ukoliko su potpisi na njemu ovjereni od strane javnog bilježnika. Ugovor kojim se ugovara dodjela prava na udjele valjan je ukoliko je sklopljen u pisanom obliku.

Alternativno predlažemo sljedeće:

(5) U svakom slučaju, ukoliko se posebni udjeli bez prava glasa prenose na temelju plana dodjele poslovnih udjela zaposlenicima i zaposlenicima povezanih društava, te ugovora društva i zaposlenika odnosno zaposlenika povezanog društva o dodjeli prava na udjele (opcijski udjeli), tada je dovoljno da se između društva i stjecatelja sklopi jedan okvirni ugovor o prijenosu poslovnih udjela u formi iz stavka (3), odnosno u formi utvrđenoj odlukom iz stavka (4), kojim se utvrđuje u kojem trenutku, te koliko poslovnih udjela stjecatelj ima pravo steći. Samo stjecanje udjela provodi se na temelju jednostavne zajedničke pisane izjave društva i stjecatelja o korištenju opcije.

U tom slučaju čl. 412. st. (4) do (7) postaju st. (6) do (9).

Nadalje, AmCham predlaže **izmjenu čl. 412. st. 6. (prije stavak 4.)** kako slijedi (podcrtano):

„Društvenim ugovorom mogu se za prijenos poslovnog udjela postaviti i drugi uvjeti, napose da je za to potrebna suglasnost društva. Poslovni udio uz kojega je vezana obveza ispunjenja dodatnih činidbi, te poslovni udio iz stavka (3) ovog članka može se prenositi samo uz suglasnost društva.“

Isto tako, predlažemo **izmjenu čl. 445. st. (3)** (podcrtano):

„U društvenom ugovoru može se odrediti da članovi društva imaju drugačije pravo glasa od onoga kako je to određeno u prethodnome stavku ovoga članka s time da svaki član, osim člana koji drži posebni udio bez prava glasa iz čl. 409.a zakona, mora imati najmanje jedan glas.“

AmCham predlaže i dopunu glave V., Odjeljak 3. Zakona (Organi Društva) na način da se doda novi Pododjeljak 2.a kako slijedi:

Pododjeljak 2.a
UPRAVNI ODBOR
Izbor ustroja društva

Članak 439.a

Društvenim ugovorom se može odrediti da društvo umjesto uprave i nadzornog odbora ima upravni odbor.

Sastav upravnog odbora

Članak 439.b

(1) Upravni odbor sastoji se od najmanje tri člana. Društvenim ugovorom se može odrediti da upravni odbor ima više članova. Ako su ispunjeni uvjeti iz čl. 434. st. (2) da društvo mora obvezno imati nadzorni odbor, tada društvo mora imati i predstavnika radnika u upravnom odboru. Za određenje broja članova upravnog odbora na odgovarajući se način primjenjuje odredba članka 254. ovoga Zakona.

(2) Iznimno od odredbe prethodnog stavka, u slučaju kada društvo ne ispunjava uvjete iz čl. 434. st. (2) te ne bi bilo u obvezi imati nadzorni odbor, tada upravni odbor društva može sadržavati i manje od tri člana.

(3) U pogledu svojstava osoba koje mogu biti izabrane za članove upravnog odbora na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 255. ovoga Zakona, s tim da se pod tamo spomenutim organima društva smatra i upravni odbor. Na odgovarajući način primjenjuje se i odredba toga članka o prestanku članstva u nadzornom odboru po sili zakona. Izvršni direktori i predsjednik upravnog odbora, osim onih kojima je prestalo članstvo u upravnom odboru, dužni su bez odgađanja po saznanju da je

članu upravnog odbora prestalo članstvo u upravnom odboru podnijeti registarskom sudu prijavu radi upisa prestanka članstva toj osobi u upravnom odboru. Dozna li registarski sud, uz odgovarajuću primjenu odredbe članka 68. stavka 6. ovoga Zakona, da je nastupila neka od okolnosti na temelju kojih je osobi prestalo članstvo u upravnom odboru, po službenoj će dužnosti upisati u sudskom registru da je osobi prestalo članstvo u tom odboru te će o tome obavijestiti društvo.

Izbor, imenovanje članova upravnog odbora, trajanje mandata i odnosi s društvom

Članak 439.c

(1) Na izbor i imenovanje članova upravnog odbora na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o imenovanju direktora ako se radi o izvršnim direktorima, odnosno o imenovanju članova nadzornog odbora ako se radi o neizvršnim direktorima.

(2) Članovi upravnog odbora biraju se, odnosno imenuju na vrijeme određeno društvenim ugovorom. Ako je posebnim zakonom utvrđeno najdulje trajanje mandata članu uprave društva, tada se na izvršne direktore u takvom društvu primjenjuje to ograničenje. Ako je posebnim zakonom utvrđeno najdulje trajanje mandata članu nadzornog odbora društva, tada se na neizvršne direktore primjenjuje to ograničenje.

(3) Na nagradu za rad članova upravnog odbora, ugovore koje oni sklapaju s društvom i na davanje kredita od strane društva na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 269. do 271. ovoga Zakona.

Imenovanje članova upravnog odbora od strane suda

Članak 439.d

(1) Na imenovanje članova upravnog odbora od strane suda na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 437. ovoga Zakona s time da prijedlog sudu može staviti svaki član upravnog odbora ili član društva, a dužni su ga staviti izvršni direktori društva. Ako je u upravnom odboru predstavnik radnika ili u njemu mora biti, prijedlog može staviti i radničko vijeće.

(2) Ima li upravni odbor za vrijeme dulje od tri mjeseca manje članova od broja predviđenog zakonom ili društvenim ugovorom društva, sud će na prijedlog neke od osoba iz prethodnoga stavka ovoga članka imenovati članove odbora koji nedostaju. U hitnom slučaju sud će to na prijedlog neke od spomenutih osoba učiniti i prije isteka tog roka.

(3) Članu upravnog odbora kojeg je imenovao sud istječe mandat početkom trajanja mandata člana izabranog odnosno imenovanog u skladu sa društvenim ugovorom društva umjesto člana koji je nedostajao.

(4) Član upravnog odbora kojeg je imenovao sud ima pravo na naknadu troškova koje ima u vezi s obavljanjem posla, a ako članovi upravnog odbora primaju nagradu za svoj rad, i na tu nagradu. Na prijedlog člana o kojemu je riječ sud će odrediti visinu naknade i nagrade. Na temelju odluke suda može se provoditi ovrha.

Opoziv članova upravnog odbora

Članak 439.e

Na opoziv članova upravnog odbora na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 259. i 260. ovoga Zakona.

Ostavka člana upravnog odbora

Članak 439.f

Na ostavku člana upravnog odbora na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 260.a ovoga Zakona.

Upis u sudski registar i objava promjena u upravnom odboru i izvršnih direktora društva

Članak 439.g

(1) Na upis u sudski registar i objavu promjena u upravnom odboru društva na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 262. ovoga Zakona s time da prijavu za upis podnose i promjene objavljuju svi izvršni direktori i predsjednik upravnog odbora.

(2) Na upis promjene izvršnih direktora društva na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 245.a ovoga Zakona s time da prijavu za upis podnose svi izvršni direktori i predsjednik upravnog odbora društva.

Nadležnost upravnog odbora

Članak 439.h

(1) Upravni odbor vodi društvo, postavlja osnove za obavljanje predmeta poslovanja, nadzire vođenje poslova društva i zastupa društvo prema izvršnim direktorima društva. Kada upravni odbor zastupa društvo prema nekome od izvršnih direktora u

tome ne može sudjelovati nitko od izvršnih direktora društva. Ako upravni odbor čine samo izvršni direktori, tada društvo prema izvršnim direktorima zastupa skupština društva.

(2) Upravni odbor dužan je sazvati skupštinu kada je to potrebno radi dobrobiti društva. O tome donosi odluku običnom većinom glasova. Upravni odbor može obavljanje pojedinih radnji u vezi s pripremom i vođenjem skupštine povjeriti izvršnim direktorima.

(3) Upravni odbor brine se o tome da se uredno vode poslovne knjige društva. Dužan je poduzimati mjere prikladne za sustavni nadzor nad vođenjem poslova društva kako bi se pravodobno otkrile okolnosti koje dovode u opasnost društvo i njegovo poslovanje. Na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 250.a, 250.b i 263. stavka 2. ovoga Zakona.

(4) Za obveze upravnog odbora u vezi s gubitkom društva, nesposobnošću društva za plaćanje i prezaduženošću na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 251. ovoga Zakona.

(5) Na sastavljanje godišnjih financijskih izvješća na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 428. ovoga Zakona s time da ono što je tamo predviđeno za upravu društva vrijedi za izvršne direktore, a 300.a do 300.e u dijelu koji je predviđen za nadzorni odbor, pri čemu to vrijedi za upravni odbor. Pri tom upravni odbor nema ovlasti utvrditi godišnja financijska izvješća osim ako mu ta ovlast nije izričito dodijeljena društvenim ugovorom.

(6) Ukoliko se društvenim ugovorom tako odredi, te ako više od polovice članova upravnog odbora nisu izvršni direktori, tada se u ovlast upravnog odbora može dati i imenovanje i opoziv izvršnih direktora društva.

(7) Društvenim ugovorom društva mogu se upravnom odboru dodijeliti i druge ovlasti, osim onih koje se sukladno čl. 441. st. (2) ne mogu izuzeti iz ovlasti skupštine društva, pri čemu se ne primjenjuje zabrana izuzeća ovlasti skupštine iz čl. 441. st. (1) t. 1. zakona o utvrđivanju financijskih izvješća društva.

Način rada upravnog odbora

Članak 439.i

(1) Članovi upravnog odbora, na način određen društvenim ugovorom, biraju između sebe predsjednika i najmanje jednog zamjenika predsjednika. Iznimno, ukoliko upravni odbor društva ima samo jednog člana, tada se ne bira zamjenik predsjednika.

(2) Upravni odbor može donijeti poslovnik o radu. Društvenim ugovorom se mogu urediti pojedina pitanja rada upravnog odbora i to ga obvezuje.

(3) Na vođenje zapisnika sa sjednica upravnog odbora i na pravo članova odbora u vezi s time na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 264. stavka 2. ovoga Zakona.

(4) Na imenovanje komisija upravnog odbora i njihove ovlasti na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 264. stavka 3. ovoga Zakona.

Sazivanje sjednica, sudjelovanje na njima i odlučivanje u upravnom odboru

Članak 439.j

(1) Na sazivanje sjednica upravnog odbora na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 265. ovoga Zakona, osim ako nije drugačije uređeno društvenim ugovorom.

(2) Na sudjelovanje na sjednicama upravnog odbora na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 266. ovoga Zakona, osim ako nije drugačije uređeno društvenim ugovorom. Pri tom se društvenim ugovorom ne može propisati zabrana pojedinom članu upravnog odbora da sudjeluje na sjednici ili da se može pojedinom članu upravnog odbora pojedinačno umanjiti njegova prava vezana uz sudjelovanje i odlučivanje u upravnom odboru.

(3) Na odlučivanje u upravnom odboru na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 267. ovoga Zakona, osim ako nije drugačije uređeno društvenim ugovorom. Pri tom se ne može društvenim ugovorom odrediti da osoba koja nije član upravnog odbora odnosno punomoćnik člana upravnog odbora ima pravo glasa prilikom odlučivanja.

(4) Ako je društvenim ugovorom upravnom odboru dodijeljena ovlast imenovanja i opoziva izvršnih direktora, članovi upravnog odbora koji su i izvršni direktori u društvu ne sudjeluju u odlučivanju o imenovanju i opozivu imenovanja izvršnih direktora, njihovoj odgovornosti i odnosima s društvom. Članove upravnog odbora koji su izvršni direktori ne uzima se u obzir pri određivanju kvoruma ni većina potrebnih za donošenje odluka u tim stvarima.

Dužna pozornost i odgovornost članova upravnog odbora

Članak 439.k

Na dužnu pozornost i odgovornost članova upravnog odbora na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 272. ovoga Zakona.

Izvršni direktori

Članak 439.I

(1) Skupština društva, odnosno upravni odbor ukoliko mu je ta ovlast dana društvenim ugovorom, imenuje jednog ili više izvršnih direktora na mandatno razdoblje određeno u skladu sa društvenim ugovorom, odnosno posebnim zakonom u skladu s čl. 439.c st. (2). Ako ih imenuje više, jednog od njih mora imenovati glavnim izvršnim direktorom. Dozvoljeno je imenovanje zamjenika izvršnih direktora, za što vrijedi ono što i za zamjenike članova uprave. Izvršni direktori mogu, ali i ne moraju biti članovi upravnog odbora. Ukoliko su ispunjeni uvjeti da društvo sukladno čl. 434. st. (2) mora imati nadzorni odbor, tada većina članova upravnog odbora moraju biti neizvršni direktori. Predstavnik radnika u upravnom odboru ne može istovremeno biti i izvršni direktor. Imenovanje izvršnih direktora mora se prijaviti za upis u sudski registar. Ako se izvršnim direktorima imenuju osobe koje nisu članovi upravnog odbora, moraju ispunjavati uvjete iz članka 239. stavka 2. ovoga Zakona. Društvenim ugovorom se mogu propisati i druga svojstva osoba koje se imenuje izvršnim direktorima i pobliže urediti način njihovog imenovanja. Svojstvo izvršnog direktora prestaje po sili zakona nastupe li nakon donošenja odluke o imenovanju na njegovoj strani zakonom predviđene okolnosti koje bi, da su postojale u vrijeme donošenja te odluke, priječile imenovanje. Drugi izvršni direktori i predsjednik upravnog odbora dužni su bez odgađanja po saznanju da je izvršnom direktoru prestalo svojstvo izvršnog direktora podnijeti registarskom sudu prijavu radi upisa prestanka njezina svojstva izvršnog direktora. Dozna li registarski sud, uz odgovarajuću primjenu odredbe članka 68. stavka 6. ovoga Zakona, da je nastupila neka od okolnosti na temelju kojih je osobi prestalo svojstvo izvršnog direktora, po službenoj će dužnosti upisati u sudskom registru da je osobi prestalo to svojstvo te će o tome obavijestiti društvo.

(2) Izvršni direktori vode poslove društva. Ako je imenovano više izvršnih direktora, oni su ovlašteni voditi poslove društva samo zajedno. Društvenim ugovorom ili poslovníkom o radu izvršnih direktora kojeg donese upravni odbor može se odrediti i drukčiji način vođenja poslova. Ovlasti koje su zakonom dane upravnom odboru ne mogu se prenositi na izvršne direktore. Izvršni direktori obvezni su registarskom sudu podnositi prijave za upis u sudski registar i podnositi odgovarajuće isprave kako je to ovim Zakonom propisano za članove uprave društva.

(3) Za vođenje poslova društva i u povezanim društvima od strane izvršnih direktora, njihove ovlasti, obveze i odgovornost u vezi s time vrijedi ono što je ovim Zakonom propisano za upravu društva, ako odredbama o izvršnim direktorima nije određeno što drugo. Na odgovarajući način primjenjuju se odredbe članka 242. ovoga Zakona.

(4) Ako iz izrađenih godišnjih ili periodičnih financijskih izvješća ili iz slobodne procjene izvršnih direktora proizlazi da društvo ima gubitak u visini polovine iznosa temeljnog kapitala, o tome moraju bez odgađanja izvijestiti predsjednika upravnog

odbora. Isto vrijedi i za slučaj da društvo postane nesposobno za plaćanje ili prezaduženo.

(5) Ima li društvo više izvršnih direktora, oni mogu donijeti poslovnik o svom radu osim ako to društvenim ugovorom nije stavljeno u nadležnost upravnog odbora ili ga taj organ donese. Društvenim ugovorom se mogu za izvršne direktore urediti neka pitanja koja se inače uređuju poslovníkom, što ih tada obvezuje. Izvršni direktori usvajaju poslovnik o radu samo jednoglasno donesenom odlukom.

(6) Ako se društvenim ugovorom ne odredi što drugo, te pod uvjetom da je društvenim ugovorom imenovanje izvršnih direktora stavljeno u nadležnost upravnog odbora, upravni odbor može svojom odlukom u svako doba opozvati imenovanje izvršnih direktora. Time se ne dira u ugovor što su ga izvršni direktori sklopili s društvom.

(7) Ne odredi li se društvenim ugovorom ili poslovníkom o radu što drugo, izvršni direktori su dužni izvješćivati upravni odbor u skladu s odredbama članka 431.a i pripremiti izvješća iz članka 431.b ovoga Zakona.

(8) Na izvršne direktore na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članaka 432. ovoga Zakona.

(9) Na dužnu pozornost i odgovornost izvršnih direktora na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članaka 430. ovoga Zakona.

(10) Propisi o izvršnim direktorima primjenjuju se i na njihove zamjenike.

Zastupanje

Članak 439.m

(1) Društvo zastupaju izvršni direktori na što se na odgovarajući način primjenjuju odredbe članka 426. i 427. ovoga Zakona.

(2) Upravni odbor zastupa društvo prema izvršnim direktorima.

Potpisivanje izvršnih direktora

Članak 439.n

Izvršni direktori potpisuju se u ime društva pri čemu moraju navesti tvrtku društva uz dodatak »izvršni direktor«.

Imenovanje izvršnih direktora od strane suda

Članak 439.o

Na imenovanje izvršnih direktora, odnosno privremenog upravitelja od strane suda na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 245. ovoga Zakona.

Nova pravila obveznog imenovanja predstavnika radnika u nadzorni/upravni odbor trgovačkih društava i drugih poslodavaca

Predlaže se izmjena odredbe članka 164. stavak 1. Zakona o radu, na način da glasi:

(1) U trgovačkom društvu ili zadruzi, u kojima se u skladu s posebnim propisom utemeljuje organ koji nadzire vođenje poslova (nadzorni odbor, upravni odbor, odnosno drugo odgovarajuće tijelo) te u javnoj ustanovi, jedan član organa društva ili zadruge koji nadzire vođenje poslova, odnosno jedan član organa javne ustanove (upravno vijeće, odnosno drugo odgovarajuće tijelo) mora biti predstavnik radnika ukoliko je u tom trgovačkom društvu, odnosno zadruzi ili javnoj ustanovi prosječan broj zaposlenih u godini veći od 200, pri čemu se broj zaposlenih određuje prema broju zaposlenih svakoga posljednjega dana u mjesecu u prethodnoj kalendarskoj godini.

(2) Dodatno, u trgovačkom društvu jedan član nadzornog, odnosno upravnog odbora mora biti predstavnik radnika ukoliko društvo ispunjava jedan od uvjeta propisanih u čl. 434. st. 2. t. 2. do t. 5. Zakona o trgovačkim društvima.

Ostale potrebne zakonske izmjene

Uz predložene izmjene i dopune, svakako će biti potrebno i u svim odredbama zakona gdje se propisuju obveze i dužnosti uprave, odnosno nadzornog odbora dopuniti tekst na način da se te obveze i dužnosti odnose i na izvršne direktore odnosno članove upravnog odbora.

Za dodatne informacije molimo kontaktirajte:
Američka gospodarska komora u Hrvatskoj
Andrea Doko Jelušić,
Izvršna direktorica
T: 01 4836 777
E: andrea.doko@amcham.hr